

Eindrapportage Kennis op Maat Definitief (voor go/no go)

Algemene gegevens	
KoM-nummer	KoM 20010
BO-nummer	BO-60-003-007
Titel	De Groene Agenda 2020-2023: Valorisatie van groene kennis voor een klimaatadaptieve en leefbare stad
Missie / MMIP	C3 (D2)
Uitvoerende WR-instituten	WENR/WPR
Projectleider WR	Joop Spijker; joop.spijker@wur.nl
Penvoerder	Leon Smet (Stichting De Groene Stad)
Startdatum	1 juni 2020
Einddatum	31 december 2023 (go- no go: 31 mei 2022)
Bijdrage publieke financiering (WR capaciteit)	€ 118.000

Kern van het KoM-project

Doel:

Betere doorwerking van bestaande kennis uit onderzoek en praktijk. Daarmee wordt invulling gegeven aan de KIA Landbouw, Water, Voedsel par. 3.2 Valorisatie en marktcreatie en aan de toezeggingen in de Tweede Kamer van het Ministerie van LNV (35 000 XIV, nr 98, 19 juli 2019). Binnen dit brede kader van de overheid worden de topsectoren T&U en A&F actief gestimuleerd zodat er kennisoverdrachtprojecten komen op een aantal urgente thema's voor de primaire sector. Het gaat om bestaande kennis uit onderzoek en praktijk, die voor MKB-ers tot relevante informatie wordt vertaald en die een concreet handelingsperspectief biedt. Ook draagt het programma bij aan het up to date houden van groene opleidingen om studenten zo goed mogelijk voor te bereiden op de uitdagingen van de toekomst.

Doelgroep:

Doelgroepen zijn bedrijfsleven en andere professionele organisaties op het brede werkkterrein van ontwikkeling en beheer en onderhoud van steden en dorpen. Van boom- en plantenkwekers, hoveniers en groenvoorzieners tot en met projectontwikkelaars, architecten- en stedenbouwkundige bureaus, bedrijventerreinen, ziekenhuizen, scholen en woningcorporaties. Het merendeel van de bedrijven in deze brede doelgroep is MKB. Daarnaast zijn ook veel overheden betrokken bij het beheer van de groene ruimte.

Partners

Stichting De Groene Stad en Wageningen Research (*ongewijzigd*)

- Bijdrage aan de MMIP

Verspreiding van de kennis/ervaring voor een geslaagde groene stadsontwikkeling met een goede bijdrage aan groen aan klimaatadaptatie en leefbare groene stad. Zowel op niveau van gebouw, straat, wijk en gehele stad. (Missies C3 en D2)

Resultaat / terugblik

- Wat is er concreet opgeleverd?
 - Masterclasses. Door corona zijn de meeste bijeenkomsten omgezet in webinars en podcasts
 - Juni 2020. Webinar groene ziekenhuizen en groen hoger onderwijs (Jolanda Maas en Nicole van de Bogert)
 - Juni 2020. Webinar groen in kantoren en groen en woningcorporaties (Tia Herman en Robbert Snep)
 - December 2020. Webinars groen en gezondheid, groen en hittestress, groen en biodiversiteit (Sjerp de Vries, Joop Spijker, Robbert Snep) <https://library.wur.nl/WebQuery/groenekennis/2298496>
 - Juni-sept 2021. Podcasts goed groen werken (Tia Hermans) <https://nl.thegreencities.eu/goed-groen-werken/> , klimaatbomen (Jelle Hiemstra) <https://nl.thegreencities.eu/podcast-effectief-klimaatgroen/> , Prettig groen wonen (Robbert Snep) <https://nl.thegreencities.eu/podcast-iv-het-effect-van-groen-wonen/> , Instrumenten/ planvorming groen (Marcel Pleijte) <https://nl.thegreencities.eu/podcast-iii-beleidstappen-naar-vergroening-vastgoed/>
 - Live Masterclass Nature Based Solutions, focus op stedelijke omgeving, als onderdeel landelijke docentendag MBO/VMBO bij Yuverta Tilburg. Na afloop excursie in Spoorpark Tilburg.
 - Overige bijeenkomsten
 - Politiek Café gemeente Utrecht, 'Belang biodiversiteit in de stad' 14 april 2021 (Joop Spijker)
 - Presentatie digitale excursie groene bedrijventerreinen 22 juni 2021 (SKBN: Stichting Kennisalliantie Bedrijventerreinen Nederland) (Joop Spijker)
 - Presentatie Vastgoedforum Midden-Nederland, 13 oktober 2021. Groen in de stad: Hoe kan groen in de stad helpen bij de uitdagingen van morgen? (Joop Spijker)
 - November 2021. Bijdrage Kenniscafé De Groene Stad: De groen stad (Marian Stuiver); Betaalbaar groen (Joop Spijker).
 - "50 jaar grenzen aan de groei; wat gaan we de komende 50 jaar doen" webinar SKBN, Future green cities, Steenbreek en Stadszaken, 2 maart 2022 (Joop Spijker; <https://future-city.nl/talkshow-50-jaar-grenzen-aan-de-groei-wat-gaan-we-de-komende-50-jaar-doen/> .
 - Inbreng in Onderzoekscommissie Stichting Steenbreek (6 april 2022)
 - Lunchlezingen Naturebased solutions in de stad (Judith Klosterman, Robbert Snep en Joris Voeten), 12 april 2022, 9 mei en 16 mei 2022
 - Inspiratie-ochtend biodiversiteit en klimaatadaptatie, Gemeente Dronten (Joop Spijker) 13 april 2022
 - Voorbereiden Growing Green Cities Congres Floriade (najaar 2022) (Robbert Snep, Joop Spijker, Marian Stuiver)
 - Voorbereiden aanschouwelijk maken transpiratie en actieve koeling van bomen tijdens Floriade met Floriadeteam (Marc Ravesloot)

- Eindbijeenkomst Dalton Technasium Almere (slot van begeleiding van 4 studenten die mee hebben gewerkt aan het project aanschouwelijk maken van transpiratie (actieve luchtkoeling) door bomen (Marc Ravesloot)
 - Achtergronden, nut en noodzaak van de benodigde versnelling van onderzoek aan een klimaat adaptief boombestand voor de Nederlandse stedelijke omgeving voor de Intergemeentelijke Studiegroep Bomen (ISB Cafe) Marc Ravesloot
 - Bijdrage voor annual ENA (European Nursery Association) conference (Marc Ravesloot) over aanpak onderzoek klimaat adaptatie bomen.
 - 18 mei 2022. M. Ravesloot. Sociale functies en onderzoek aan stadsbomen. Firm of the Future webinarserie: Transition Talks.
- Welke producten zijn opgeleverd en waar zijn die (online) te vinden (in ieder geval GKN-link)
 - Facts. Zo compleet mogelijk en actueel gehouden overzicht van de ecosysteemdiensten en positieve effecten van groen in de praktijk. Opgesteld eind 2020/begin 2021. Ontsloten via website De Groene Stad vanaf mei 2021. Periode juni 2021- mei 2022 voortdurend geactualiseerd. <https://degroenestad.nl/facts/>
 - Brochure SDG's en groen in de buitenomgeving (mei 2022) https://degroenestad.nl/wp-content/uploads/DGS_SDGs-als-leidraad.pdf
 - Update (versie 4.0) van de 5 factsheets (Gereed april 2022)
 - Groen en wonen,
 - Groen en werken,
 - Groen en leren,
 - Groen en zorg en
 - Algemeen
 De factsheets zijn te downloaden vanaf <https://degroenestad.nl/factsheets/>
 - Portal Groen, welbevinden en klimaatadaptatie <https://www.groenkennisnet.nl/nieuwsitem/Groen-in-de-stad-voor-goed-welzijn-en-leefklimaat-1>
 - Visualisatie Van nature based solutions op Floriade '22 in Almere.
 - De rol van bladranden van bomen bij de actieve koeling van lucht. Bijdrage aan boek The City Guidelines (presentatie 17 mei 2022 Floriade) door Marc Ravesloot
 - Inhoudelijke bijdragen aan publicatie "The Green City Guidelines – The foundations of a healthy city | Inleiding: Atelier Rijksbouwmeesters | Auteurs: Niek Roozen, Jaap Smit, Jacqueline van der Kloet e.a. | verschenen 18 mei bij Blunt Communicatieadvies | Paperback met flap | Taal: Engels, 120 pagina's | ISBN 978 90 8323 730 5 |
 - Schrijven van teksten en aanleveren geschikt fotomateriaal voor informatieborden Floriade (Marc Ravesloot)
 - Bijdrage aan opzet en metingen tijdens stedelijke groene klimaatmitigatie activiteiten BOSK te Leeuwarden.
 - Wat was het bereik en effect bij MKB-ers, studenten, etc.? Zowel kwalitatief als kwantitatief.
 - Bezoek bijeenkomsten; webinars hadden een live bezoek van 80-120 live deelnemers. Deelnemers waren > 90% professionals werkzaam in Groene

sector of samenwerkend met Groene Sector. Het aantal downloads van de webinars van juni 2020 was per 25 juni 2020 575, een grote congreszaal vol.

- Gebruikscijfers portal GKN(zie Bijlage); gebruikscijfers website DGS
- Bezoekcijfers Floriade (nog niet beschikbaar)
- Kwalitatief: je ziet dat er grote behoefte is bij een breed aantal partijen voor vergroening van de stad, ook als onderdeel van de transitie naar een leefbare klimaatneutrale en biodiverse stad. Producten zijn niet alleen gericht op en gebruikt door 'usual suspects', de bedrijven en organisaties die al erg groen bezig zijn, maar juist ook bedrijven en organisaties die hier traditioneel wat verder van af staan/stonden, zoals
- Succes story (of ervaring) vanuit perspectief van een vertegenwoordiger van de doelgroep. Project heeft geleid tot toename van gebruik van Groen Kennisnet, de portal groen, welbevinden en klimaatadaptatie (van < 50.000 hits in 2019 tot > 110.000 hits in 2021. Voorts is er groot enthousiasme, bijv. ook bij bedrijven als Heijmans, Kan Bouwen of bij MBO's (Yuverta) en bij bedrijventerreinen om met kennis die in de Kennis op Maat wordt verspreid aan de slag gegaan. Dit heeft geleid tot participatie van deze bedrijven in andere topsectorprojecten en het overdragen van kennis in door deze organisaties georganiseerde (partner)bijeenkomsten.

▪ **Reflectie**

KoM is bedoeld om onderzoeksresultaten door te vertalen naar handelingsperspectief voor (toekomstig) MKB-ers.

- Wat werkte goed en wat werkte minder? Vanuit perspectief van de doelgroep en vanuit perspectief WR.
 - Hoe functioneerde het consortium? Positieve punten en leerpunten.
 - Positieve punten*
 - *Samenwerking De Groene Stad en WUR verliep goed. Beide instellingen konden bijdragen aan kennisverspreiding via website degroenestad.nl en portal op groen kennisnet.*
 - Leerpunten*
 - *Live-bijeenkomsten waren in 2020, 2021 en de winter van 2022 lastig te organiseren. Ivm Covid-19. Positief is hierop ingesprongen door meer in te zetten op webinars en online lezingen*
 - *KoM was voor Wageningen Environmental Research een nieuw instrument. Dat vertraagde de start van de samenwerkingsovereenkomst.*
 - Welke (kennis)producten scoorden goed qua bereik, welke minder? Waardoor komt dat?
 - Webinars waren goed bezocht (minimaal rond de 80 live aangehaakte professionals, soms bijna 200). Bovendien kunnen webinars achteraf teruggekeken worden.
 - Factsheets zijn veel gedownload. Zowel van Groen Kennisnet als van website De Groene Stad.
 - BOSK, het tijdelijke bos, in Leeuwarden is goed bezocht. Veel enthousiaste reacties. Zie <https://www.visitleeuwarden.com/nl/agenda/3177511707/slieker-film-bosk-film-programma-under-the-tree>.

- Is er samengewerkt met het onderwijs? Hoe werkte de samenwerking met het onderwijs?
 - Bij een deel van de webinars is samengewerkt met HBO-onderwijs (Hogeschool inHolland).
 - De factsheets en andere materialen (vooral via Groen Kennisnet) worden ook gebruikt in het HBO en MBO onderwijs. Sommige webinars zijn specifiek gericht op het onderwijs.
 - Bij de voorbereiding van de Floriade is samengewerkt met Dalton Helen Parkhurst ASG, Technasium Almere. Leerlingen hebben meegewerkt aan het project "aanschouwelijk maken van actieve luchtkoeling door bomen". Zij hebben daarbij geleerd over plantenfysiologie (watertransport door bomen), maar ook techniek (meten van de waterstroom en diktegroei van bomen met behulp van dendrometers).
- Zijn er suggesties voor verbetering van de huidige KoM-regeling?
- Tips & tricks en Do & Don'ts voor volgende KoM-projecten.

BIJLAGE: cijfers over gebruik van portal Groen Kennisnet Groen, welbevinden en klimaatadaptatie 2021 (dd 23-2-2022)

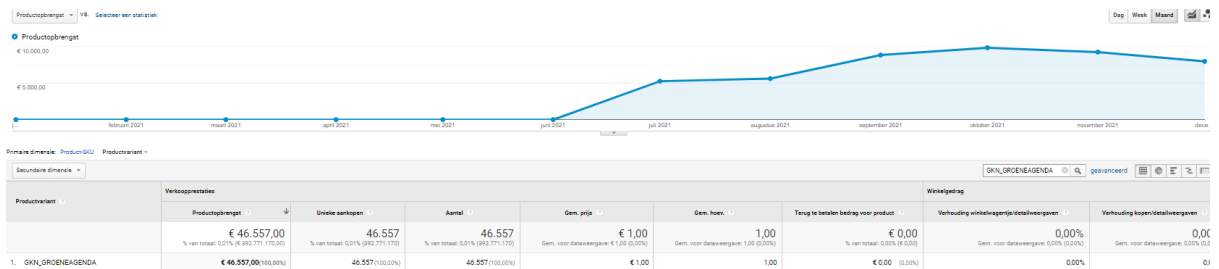
Cijfers Portaal Groen en Welbevinden

1. Collectie
2. Portaal
3. Downloads factsheets

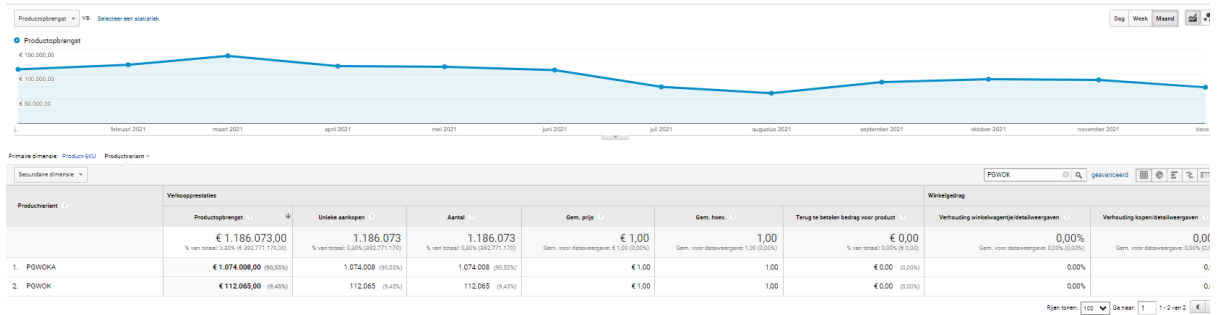
1. Collectie en website

- 15 oktober is het nieuwe portaal live gegaan met een eigen URL: <https://groene-agenda.nl/> Je blijft nu op de website.
- Thema's zijn nu opgenomen in het menu
- Gemaakt voor mobiel gebruik
- Nieuwe zoekbox
- Collectie is gegroeid met ruim 200 bronnen naar 1223 bronnen (31-12-2021). Inmiddels [1281](#) (23-2-2022).
- Downloads in 2021 van de collectie in edepot: 112.065 <https://datastudio.google.com/u/0/reporting/1b5g5fFAJbAbv3sUAggnn0Rc39gQYiQPb/page/Vfd7B>

Met de nieuwe uitvoercode vanaf juni: 46.557

Met de oude uitvoercode heel 2021: 112.065

Downloads per maand

	PGWOK	GKN_GROENEAGENDA
jan. 2021	11066	
feb. 2021	11412	
mrt. 2021	13264	
apr. 2021	10805	
mei-21	10109	
jun. 2021	10629	
jul. 2021	6235	8793
aug. 2021	5587	9796
sep. 2021	7967	7934
okt. 2021	9099	9208
nov. 2021	8598	5591
dec. 2021	7294	5235
	112065	46557

Ter vergelijking:

- Downloads 2020: 90.966
- downloads 2019: 48.849
- downloads 2018: 39.542

Top 10 meest gedownload in 2021 in de collectie Groene-agenda

Titel	Downloads	URL
Greenery: more than beauty and health	7.674	https://edepot.wur.nl/418844
Vaste planten in openbaar groen	5.400	https://edepot.wur.nl/164009
Groen in de stad: soortentabel	5.069	https://edepot.wur.nl/460540
Inheemse en uitheemse plantensoorten	3.932	https://edepot.wur.nl/179511
Towards water smart cities	3.411	https://edepot.wur.nl/407327
Effecten van nabije natuur op gezondheid en welzijn	2.179	https://edepot.wur.nl/3287
Niet bij rood alleen: buurtgroen en sociale cohesie	2.132	https://edepot.wur.nl/157568
Planten en luchtkwaliteit	1.847	https://edepot.wur.nl/249772

Air purification by house plants	1.753	https://edepot.wur.nl/423129
Biodiversity by design	1.753	https://edepot.wur.nl/468095